

En nedstämd Frostenson

Invective står som spön i backen. **Katarina Frostensons** *F En färd*, saknar vanlig anständighet. Enormt provocerande. Inte en bok för alla. En bok som bortser från så mycket av verkligheten att man önskar att den haft undertiteln saga. Det haglar av nedgörande tillmälen. Varför är alla recensenter så indignerade, hätska och vredgade?

Jag håller en vacker och samtidigt mycket omstridd bok i min hand. Omslaget pryds av **Théodore Géricaults** målning *Le Redeau de La Meduse*. Medusas flotte. Att vara på ett öppet hav i stormens öga och klamra sig fast vid en usel farkost och vid varandra blir som en träffande sinnebild för hela boken.

K. F. Katarina Frostenson färdas i boken likt en vålnad mellan en tyst huvudstad i vad hon kallar moralens stormakt, den trånga stöveln Sverige, och en anstalt som liknar ett läger. Hon färdas dessemellan också till ett hav som hon både dras till och skräms av. Hon söker flykten till djupen bort från människovärlden, men också de fria vidderna och hon färdas till en stor människostad, till värmen, glädjen och de trogna vännerna i Paris. På färden söker hon orden för friheten.

Frostenson vänder och vrider på sina F. De står inte bara för färd, fängelse, fasa och frihet utan också för fall och frestelse, fjärlar och fantasi för att här nämna några.

Hennes resekamrater är precis som i [den förra boken K](#), de konstnärer som målat och skrivit om förföljelse, fasa och orättfärdiga domar men också om kärlek, vänskap och skönhet. Poeter som **Anna Achmatova**, **Maria Tsvetajeva** och **Osip Mandelstam** är hela tiden med henne. Deras ord blir till hennes eget skyddsrum, de blir räddande rader som sällskap för att överleva i den kokong hon byggt omkring sig. Hon berättar om fasan att vara skild från sin älskade, **Jean Claude Arnault**, **JC** den för våldtäkt dömda maken. Beskriver långa, tröstlösa tåg-

och bussresor och de klockade besöken hos JC. Först på Skogome i Göteborg, landets största anstalt för sexualbrottslingar i säkerhetsklass 2 och senare på Tillberga, en öppen anstalt utanför Västerås.

De låsta portarna, vakterna, stängslen, taggtråden, barackerna och de ändlösa korridorerna. Galonklädda besöksrum, med vatten i pappmuggar, kaffe i termos och kex. Det gäller att se helheten, i livet och hos en människa menar Frostenson. Hon ser en JC som är skör och sjuk, med torr hud, ett skadat öga och en värkande rygg efter transporten till Skogome. Hans tröjor är trasiga märker hon när de ska hem och tvättas. Det finns människor överallt säger Frostenson och en del är till och med vad man kallar mänskliga. Som vakten på häktet som såg att JC behövde näring för sina tankar och kom med böcker, den kvinnliga vakten som såg varmt på henne i korridoren efter ett besök och taxichauffören som körde henne hem från rättegången och sa åt henne att vila. Det bär hon med sig.

Hon skriver: *"Jag har också suttit på middagar och skålat i champagne, knaprat på gåslevertoast, ätit rådjursstek klädd i långklänning och högklackade skor, talat med kungar och ministrar och andra, ibland nyfiket, stundtals uttråkat och ofta frånvarande, som jag är. Och jag har varit i häktet och fängelset på många besök nu. Jag har gått varvet runt, kan man säga."*

Jag ser inte Frostenson som en medberoende. Hon värjer sig också för termen och väljer väldigt tydligt sin alldeles egna värld – sin verklighet med öppna ögon och kallt huvud, men med ett varmt hjärta. I rollen som anhörig ser hon sig själv som livlinan till den intagne med plikten att vara munter alla dagar. Men det går inte. Det är en fråga om olika sorters maktlöshet för en intagen och en anhörig. Att vara frihetsberövad eller att ha frihet. Hon är maktlös, men har sin frihet.

Frihet är något mycket enkelt, säger nobelpristagaren Le

Clézio när de dricker vin tillsammans efter en promenad i Paris. Det är att kunna gå utan gränser. En människa har sin frihet när hon kan gå ner till ett hav eller ut i en stad, bara gå ut ur huset där hon är, valt att vara, precis när hon önskar. När andan faller på. Gå eller gå under. Marche au crève.

Så Katarina Frostenson går. Men hon går sin egen väg. Inte den av andra förväntade och i förväg upptrampade. Nej, hon väljer en snårigare och för omvärlden obegriplig och otillgänglig stig. Själv lånar K.F. av **Janis Joplin** och **Kris Kristofferson** när hon beskriver sin maktlöshet och sin frihet. *Freedom is just another word for nothing left to lose.*

Många är de som frågar sig hur en av våra största poeter, en upphöjd kulturpersonlighet som gav stjärnglans åt Akademien på det här sättet kan offra sin position? Är det en vettlös och okuvlig kärlek, känslor bortom allt förnuft? Eller är det en kompromisslös lojalitet eller både och? Frostenson har ett enkelt svar. *"Att kärleken är något man ger och vill ge, utan tanke på gengåva, vill jag inte sluta tro. Det är det utmanande – en utmaning så stor att den föder avsky, till och med hat."*

JC föll för en frestelse, tog sig friheten att med Frostensons ord fladdra iväg likt en fjäril vilket ledde till ett fall. "Lustfallet" fick JC att bli en intagen och Frostenson att stötas ut ur "snillenas krets" från den höga församlingen i Svenska Akademien, SA, att bli en utstött, paria. Ett hårt fall för dem bägge. I Frostensons fall både bildligt och bokstavligen när hon under tiden JC satt häktad rasade från en våningssäng i Paris, rakt mot ett stengolv och bröt armen.

Frostenson sammanfattar sina upplevelser. *"Jag kan ta på mig skammen av att ha blivit falskeligen anklagad, utskälld och förlöjligad. Offentligt vanärad. Vid skampålen. Att ha varit ofullkomlig och ouppmärksam i vissa tider i livet, i arbetet och i kärleken. Att ha blivit bedragen och att det har*

ventilerats in absurdum... Dina historier under åren, tillflyktsorterna när du kände dig alldeles avskuren. När du inte stod ut med mig, författaren, eremiten. Släppte taget – irrandet i staden i perioder, sena nätter. Du må ha varit svag ibland svekfull och jag stundom sorgsen och sårad. Jag kapslar in mig och försvinner, skriver eller förtvivlar eller reser bort från dig och allting. Du vecklar ut dig och fladdrar iväg som en fjäril när oron brinner som feber.”

Vi är oförenliga därför oskiljaktiga, som eld och vatten, oförenliga element. I grunden är man ensam, vi är en samma resonerar Frostenson. Utan sammanhang. Två ensamma mot världen. De säger inte längre *On les aura!* Vi ska visa dem! Det var länge sedan. De säger istället *Ils nous aurons pas*. De ska inte knäcka oss.

Det värsta av allt nu är är tystnaden och i Stockholm är den stor. Före detta vänner, gamla bekanta, grannar och kollegor vänder ryggen till och hör inte av sig, förnekar samband och bekantskap, håller sig undan och tiger. Men några trogna vänner finns ändå där och syskonen, krafter som håller livsmodet uppe tillsammans med fantasin. Den fantastiska förmågan, som nu nästan fått ge vika för en brutal verklighet. Leve de påhittade människorna och deras drömda historier säger Frostenson. Kanske är det här som man kan söka svaret på varför skribenternas pennor glöder av bitska kommentarer. K.F. lever i fantasin, i den egna verkligheten, i fablernas värld och sinnenas rike. Det är också där hon helst av allt vill vara. Där känner hon sig trygg och osårbar. Där förklaras världen för henne.

Vreden och de hätska utfallen från boken K är borta. Här framträder en snarast mild, eftertänksam och stundom väldigt sorgsen Frostenson. Den ensamma eremiten. Den frusna kristallen. Hon bjuder också mig som läsare på en färd i språket och i litteraturen med sina tankar, alla citat och referenser. I F finns en skönhet och en storhet som inger respekt. Bildning och briljans. Men den egna dikten – poesin

är ännu långt borta.

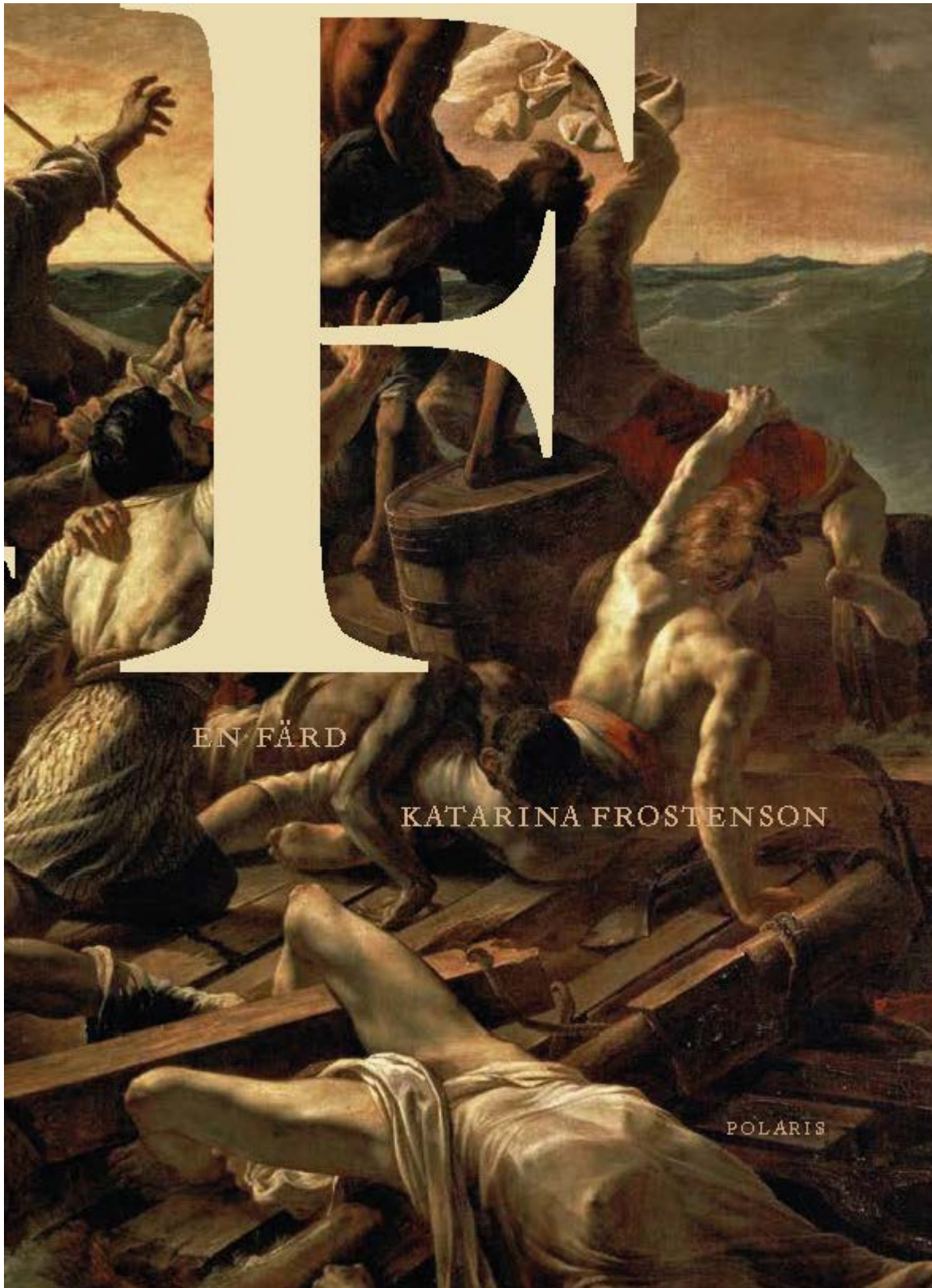
"Den väcker mig inte om natten nu, orden finns inte i munnen på morgonen, poesin känns avlägsen. Slocknad. Främmande... Den kommer kanske åter igen, som dansande steg. Som sång. Kommer en dag eller natt smygande över ryggen, i ett språng, den där hjortrörelsen i språket eller så gör den det inte."

Heléne Nellvik

F En Färd

Katarina Frostenson

Polaris

F en färd av Katarina Frostenson